

FYS-1160 Fysiikka S II (Partanen)
1. välikoe 19.10. 2012

Tentissä saa olla mukana funktiolaskin, joka ei ole ohjelmoitava. Opiskelijalla ei saa olla tentissä mukana kaava- tai taulukkokirjaa.

1. Selitä seuraavat termit lyhyesti.

- a) Entropian muutos (2p)
- b) Systeemin sisäisen energian muutos (2p)
- c) Ideaalikaasu (2p)

2. Nestemäistä etanolia, jonka lämpötila on $-10,0^{\circ}\text{C}$, laitetaan lasikanisteriin aivan piriin. Kanisterin lämpötila ennen etanolin lisäämistä on $20,0^{\circ}\text{C}$. Lasin ominaislämpökapasiteetti on $840 \text{ J}/(\text{kg}\cdot\text{K})$ ja tilavuuden lämpölaajenemiskerroin on $1,2 \cdot 10^{-5} (^{\circ}\text{C})^{-1}$. Etanolin ominaislämpökapasiteetti on $2428 \text{ J}/(\text{kg}\cdot\text{K})$ ja tilavuuden lämpölaajenemiskerroin on $75 \cdot 10^{-5} (^{\circ}\text{C})^{-1}$. Kanisterin massa on $0,110 \text{ kg}$ ja etanolin massa on $0,0873 \text{ kg}$.

- a) Laske etanolin loppulämpötila, kun kanisteri ja etanoli ovat asettuneet termiseen tasapainoon. Lämmönvaihto ympäristön kanssa jätetään huomioimatta samoin kuin etanolin massan muutos etanolin vuotessa kanisterista. (3p)
- b) Kuinka paljon etanolia kanisterista on vuotanut yli ennen kuin termien tasapaino on saavutettu? (3p)

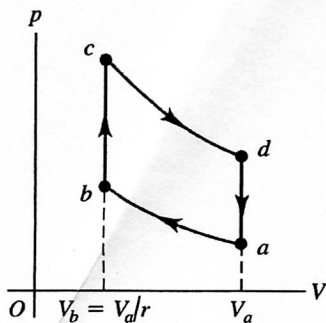
3. Krypton-kaasu, jota voidaan pitää 1-atomisena jalokaasuna, laajenee adiabaattisesti. Kaasun lämpötila laskee alkulämpötilasta $T_1 = 60,0^{\circ}\text{C}$ loppulämpötilaan $T_2 = -10,0^{\circ}\text{C}$. Kaasua on säiliössä $0,450 \text{ mol}$. Säiliön alkutilavuus ennen laajenemista on $V_1 = 1,00 \cdot 10^{-3} \text{ m}^3$.

- a) Laske kaasun paine p_1 ja p_2 sekä V_2 . (3p)
- b) Piirrä kaasun muutoksen pV-diagrammi. Piirrä diagrammiin myös isotermit $60,0^{\circ}\text{C}$ ja $-10,0^{\circ}\text{C}$. (1p)
- c) Laske, kuinka paljon kaasu tekee työtä laajenemisen aikana. (2p)

4. Carnot'n periaatteella toimiva laite ottaa $5,00 \text{ kJ}$ lämpöä säiliöstä, jonka lämpötila on $-10,0^{\circ}\text{C}$. Kuinka paljon työtä laite tekee, kun laite poistaa lämpöä ympäristöön, jonka lämpötila on a) $25,0^{\circ}\text{C}$, b) $0,0^{\circ}\text{C}$ ja $-25,0^{\circ}\text{C}$. Ilmoita kussakin kohdassa, toimiiko laite lämpövoimakoneena, jäähdyttimenä vai lämpöpumpuna ja laske vastaava hyötysuhde tai tehokerroin.

5. Kuvassa on esitetty ideaalisen bensiini-moottorin Otto-kierto. Otto-kierron aikana ilman ja polttoaineen seos ($\gamma = 1,40$) käy läpi vaiheet adiabaattisen puristamisen ab , isokoorisessa prosessissa bc , adiabaattisen laajenemisen cd ja isokoorisessa prosessissa da . Moottorin puristussuhde $r = 8,0$.

- a) Minkä kierron vaiheen aikana ilman ja polttoaineen seos i) ottaa lämpöä, ii) luovuttaa hukkalämpöä ja iii) tekee työtä? (3p)
- b) Laske moottorin hyötysuhde. (1p)
- c) Kuinka paljon moottori tekee työtä yhden kierron aikana, kun moottori ottaa lämpöä $81,2 \text{ J}$ joka syklillä? Laske myös moottorin hukkalämpö joka syklillä. (2p)

Vakioita:

$$R = 8,3145 \text{ J/mol}\cdot\text{K}$$

$$0^{\circ}\text{C} = 273,15 \text{ K}$$

Kaavakokoelma kääntöpuolella →